

Informe “El sector cultural a Catalunya”

El CTESC recomana afavorir la negociació col·lectiva al sector amb impuls del sector públic, si escau, atès que es tracta d'un sector atomitzat i amb dificultats per concretar convenis col·lectius de referència on molts subsectors (dansa, doblatge, etc.) no tenen conveni

També veu urgent revertir de la forma més ràpida i contundent possible la reducció considerable de la despesa pública en cultura consignada fins a la pandèmia (2008-2019). En tot cas, caldria equiparar la despesa per capita en cultura a la mitjana dels països de la UE

Barcelona, 3/05/2023.- Les persones ocupades al sector cultural representen el 5,5% de la població ocupada a Catalunya i el 23,2% de la població ocupada al sector cultural a Espanya.

Ressalta el predomini de la població treballadora autònoma en el sector cultural català.

El valor econòmic generat a Catalunya (2019) per les activitats culturals abans de la pandèmia se situa en el 2,2% de l'economia catalana. Mantenen un pes sobre el conjunt de l'economia similar al del conjunt d'Espanya, on generen l'any 2019 el 2,3% de tota l'economia.

Perfil del treball

Segons l'EPA, l'any 2021 hi havia al voltant de 190.000 persones ocupades al sector cultural a Catalunya. Això representa el 5,5% de la població ocupada a Catalunya i el 23,2% de la població ocupada al sector cultural a Espanya, força per sobre del 17,4% que representa el conjunt de la població ocupada a Catalunya sobre el total espanyol.

Vora el 60% de la població ocupada al sector cultural són homes i el 40% dones, per sota clarament del total de dones ocupades a Catalunya (47% el 2021).

Cal també destacar el pes de la població treballadora autònoma en aquest sector, del 30%, el qual supera amb escreix el pes de les persones no assalariades al conjunt de l'economia (un 15%). Aquesta dada fa que les persones no assalariades ocupades del sector cultural representin vora el 13% de les persones no assalariades a Catalunya, una dada realment alta tenint en compte la dimensió del sector.

El sector cultural destaca per tenir un percentatge baix de contractes indefinits a l'estadística de la contractació (8,3% l'any 2019 enfront del 13,7% de la resta d'ocupacions). A aquest fet, cal afegir que la durada dels contractes temporals és clarament més curta al sector cultural (49,8 dies respecte als 62,4 dies de la resta). Un dels factors explicatius és la naturalesa temporal de l'activitat, especialment al teatre, la música, en general les arts en viu on els espectacles duren mentre tinguin acceptació del públic, i això dificulta poder contractar plantilles fixes.

L'Informe destaca també el pes i les dificultats econòmiques del sector (2008-2019) per reducció de la inversió pública i també reducció de la despesa de les llars en cultura i accelerades amb la pandèmia.

Despesa privada: en equips però menys en espectacles

La dificultat de les activitats culturals per mantenir el seu pes com a generadores de rendes s'ha vist afectada per la persistent reducció, d'ençà de la crisi de 2008, en el consum cultural de les llars, tant a Catalunya com en el conjunt sinó de forma més preocupant, també durant els anys de creixement econòmic iniciat el 2014. Tot i l'augment, modest, de la renda disponible ajustada per capita de les llars entre 2008 i 2019, el consum per capita en cultura de les llars s'ha reduït el 37,8%, provocant que el pes de la despesa en cultura per part de les famílies hagi passat del 3,3% al 2,1% del pressupost total que destinen al consum, i que la despesa agregada en consum cultural sigui l'any 2019 el 35,9% inferior que el 2008.

Per grups de despesa s'observa una elevada concentració del consum de les llars en "Suports, equips i accessoris audiovisuals i de tractament de la informació i en Equips i serveis de telefonia mòbil i d'internet", béns i serveis amb potencial de facilitar a la

ciutadania l'accés a la cultura, que han passat de concentrar el 50% de la despesa cultural el 2016 al 60% el 2019. En canvi, la reducció de la despesa en consum cultural dels darrers anys es concentra, per una part, en aquells serveis dels subgrups d'Espectacles i, per una altra, i de forma més intensa, en els subgrups de Llibres i de Publicacions periòdiques (que inclouen la despesa en la descarrega de llibres electrònics i les subscripcions digitals).

Despesa pública; reducció de la despesa pública en cultura a Catalunya del 4,9% (2008) del total de despesa pública al 3,3% (2019)

D'una manera similar al que passa a Espanya, en el cas de l'economia catalana, les dades de liquidació agregada dels pressupostos de la Generalitat i de les Entitats locals de Catalunya indiquen, a partir de la crisi financera l'any 2008, un canvi en la prioritat que la despesa en cultura té en els pressupostos fins al 2019. El seu pes passa de significar l'any 2008 el 4,9% de la despesa pública total al 2,8% el 2013. I a partir de 2014 fins al 2019, es manté prop del 3,3%.

Aquesta evolució de la despesa pública contrasta amb l'experimentada en la majoria de països de l'UE27. En el conjunt de l'UE27 la despesa pública en cultura per habitant ha crescut (entre 2001-2019) el 7,6%, si bé en les economies de l'UE27-Sud s'ha reduït el 17,8%. Com a resultat d'aquesta evolució, Espanya manté, en termes mitjans dels anys 2014-2019, un nivell de despesa pública per habitant en cultura el 19,4% per sota de la mitjana dels països del UE27. Tot i això, Espanya manté un esforç superior en relació amb els països de l'UE27-Sud, el 32,6% per sobre, i dels països de l'UE27-Est, el 60,9% per sobre.

L'Informe cita altres qüestions pendents per tal de reforçar el sector cultural i els seus professionals: com ara la millora de les relacions laborals.

També, l'adaptació de la fiscalitat, amb tres camps susceptibles de millora: la tributació de l'IRPF, poc adaptada a la intermitència dels ingressos; l'aplicació del criteri de caixa en l'IVA, per reduir els problemes de finançament derivats d'ingressar quotes d'IVA que no s'han cobrat; i la millora de l'encaix dels epígrafs de l'IAE, allunyats de la realitat del sector.

Recomanacions del CTESC

En concret l'Informe fa 50 recomanacions consensuades pels membres del CTESC entre les quals, revertir de la forma més ràpida i contundent possible la reducció considerable de la despesa pública en cultura consignada en els darrers anys fins a la pandèmia. En tot cas, caldria equiparar la despesa per capita en cultura a la mitjana dels països de la UE.

Implicar el sector públic en la creació responsable d'ocupació de qualitat en el sector cultural, millorant les condicions i formats de la contractació pública en l'àmbit

Afavorir les condicions per a la negociació col·lectiva amb impuls del sector públic, si escau, en un sector atomitzat i amb dificultats per concretar convenis col·lectius de referència (per exemple, en els subsectors de la dansa, circ, doblatge, personal de sala de teatre, que no tenen conveni).

Substituir, en determinats casos, la política de subvencions a la producció cultural per convenis o contractes-programa ben dotats, que possibilitin una major estabilitat i perspectiva estratègica de futur, tant pel que fa a determinades activitats culturals com als llocs de treball que aquestes generen.

Així mateix assenyala la formació per a l'ocupació, escassa per al sector, i detecta la necessitat d'oferir eines formatives posant el focus en la digitalització.

També incrementar les ajudes al consum cultural, atès el descens que ha experimentat en els darrers anys (excepte en telefonia mòbil i en equips i serveis TIC).

Informe

Paraules clau: Cultura, Conveni Col·lectiu, Inversió Pública, Consum de les llars, Contractació laboral